

بررسی تاثیرگذاری مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

مصطفی خسروی نیا^۱، مرضیه درویشی دیوانمراد^۲، روح الله نظافتی^۳

^۱ کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس.

^۲ کارشناس مدیریت بازرگانی، دانشگاه پیام نور واحد بندر خمیر.

^۳ دانشجو کارشناسی ارشد مدیریت مالی، دانشگاه آزاد واحد قشم.

نام نویسنده مسئول:

مرضیه درویشی دیوانمراد

چکیده

هدف این مطالعه بررسی تاثیرگذاری مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. متغیر مستقل این پژوهش مسئولیت پذیری اجتماعی استراتژیک و تاکتیکی شرکتی و متغیر وابسته، کیفیت اطلاعات مالی و همچنین متغیر تعدیلگر این پژوهش مالکیت دولتی می باشد. نمونه، شامل ۱۲۹ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۶ و نرم افزار مورد استفاده جهت تجزیه و تحلیل آماری، Stata 12 می باشد. فرضیه ها بر اساس آزمون رگرسیون خطی چند متغیره، مورد آزمون قرار گرفته اند. بر اساس نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها، فرضیه اصلی اول بیانگر این امر بوده که مالکیت دولتی بر رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت با کیفیت اطلاعات مالی شرکت تاثیر منفی و معناداری دارد. مورد تایید قرار می گیرد. همچنین نتیجه فرضیه دوم، مالکیت دولتی بر رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی تاکتیکی شرکت با کیفیت اطلاعات مالی شرکت تاثیر منفی و معناداری دارد. مورد تایید قرار می گیرد.

واژگان کلیدی: مسئولیت پذیری اجتماعی استراتژیک، مسئولیت پذیری اجتماعی تاکتیکی شرکتی، کیفیت اطلاعات مالی، مالکیت دولتی.

مقدمه

مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به روابط بین شرکت‌ها و جامعه مربوط می‌شود و به طور مشخص این مفهوم به بررسی تأثیرات فعالیت شرکت‌ها روی افراد و جامعه می‌پردازد. جدا از مفهوم مسئولیت اجتماعی، بسیاری نیز در انگیزه‌ی شرکت‌ها در برنامه‌ها و فعالیت‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی آنان، تردید دارند. برخی دیگر، بر این باورند که انگیزه‌های شرکت‌ها از فعالیت‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی ممکن است سیاسی باشد و بدین طریق می‌خواهند با برخی از مقامات سیاسی و محلی لابی کنند تا امتیازاتی در راستای اهداف اقتصادی کسب نمایند. بدین ترتیب، کارکرد درونی مسئولیت اجتماعی می‌تواند منجر به بهبود جایگاه شرکت شود و در نهایت باعث افزایش بازده و سودآوری و سرانجام بقای بلندمدت آنان گردد (حساس یگانه و برزگر، ۱۳۹۱) و همچنین مسئولیت اجتماعی شرکت گسترش تلاش‌های واحد تجاری در راستای افزایش پایداری در فعالیت‌های متغیر تجاری است. مودیگیلانی و میلر^۱ (۱۹۶۳) فرض کردند که سرمایه‌گذاران همانند مدیران به اطلاعات مشابهی در خصوص چشم‌انداز آتی واحد تجاری دسترسی دارند، تقارن اطلاعاتی هرچند که در عمل مدیران در مقایسه با سهامداران خارجی اطلاعات بهتری در اختیار دارند. این عدم تقارن اطلاعاتی برای مسئولیت اجتماعی شرکت کاربردهای با اهمیتی دارد چرا که مدیران در مقایسه با افراد برون سازمانی نسبت به مشارکت در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی در قالب اهداف، برنامه‌ها و فعالیت‌های مرتبط اطلاعات بیشتری در اختیار دارند و مخارج مسئولیت اجتماعی می‌تواند به عنوان معیاری برای چشم‌انداز آتی واحد تجاری مورد استفاده قرار گیرد. و با توجه به اینکه مسئولیت اجتماعی شرکت مشوقی است برای حاکمیت شرکتی موثرتر و افزایش ارزش واحد تجاری (بلازویچ و اسمیت^۲، ۲۰۱۱؛ جو و هارجوتو^۳، ۲۰۱۲، ۲۰۱۱)؛ مسئولیت اجتماعی شرکت هزینه سرمایه را کاهش می‌دهد (دالیوال و همکاران^۴، ۲۰۱۱؛ ال‌گول و همکاران^۵، ۲۰۱۱)؛ مسئولیت اجتماعی شرکت رتبه‌بندی اعتباری را بهبود بخشیده (آتیگ و همکاران^۶، ۲۰۱۳) و منجر به صحت بیشتر برآوردهای تحلیلگران می‌شود (دالیوال و همکاران^۷، ۲۰۱۱). با توجه به هدف حسابداری فراهم آوردن اطلاعات مالی برای استفاده‌کنندگان، در جهت کمک به بهبود فرایند تصمیم‌گیری می‌باشد، در حالی که هدف از انجام تحقیقات و مطالعات حسابداری ارزیابی مفید بودن اطلاعات برای سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان می‌باشد. صورت‌های مالی منابع بسیار مهمی از اطلاعات می‌باشند که سرمایه‌گذاران در تصمیم‌گیری‌های مربوط به سرمایه‌گذاری به آن نیاز دارند. تجدید ارزیابی دارایی‌ها یکی از اطلاعاتی است که به‌وسیله تحلیل‌گران و سرمایه‌گذاران بازارها مورد استفاده قرار می‌گیرند زیرا یک دید کلی درباره عملکرد شرکت ارائه می‌دهد و در ارزیابی شرکت به آن‌ها کمک می‌کند. همچنین در این پژوهش به بررسی تأثیر متغیر مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی پرداخته می‌شود.

بیان مساله

در محیط سازمانی شرکت‌ها برای افشای مسئولیت اجتماعی شرکت در سرتاسر جهان عمدتاً داوطلبانه بوده و بدون حسابرسی است و مطالعات اندکی به بررسی اعتبار اطلاعات افشا شده در گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت پرداخته‌اند (هولمدوب و همکاران^۸، ۲۰۰۸؛ چن و همکاران^۹، ۲۰۱۶). محققان عموماً بر این باورند که افشای مسئولیت اجتماعی شرکت را از طریق انعکاس تعهدات حقیقی در مسئولیت اجتماعی افزایش می‌دهد (اولمن^{۱۰}، ۱۹۸۵). هر چند که ممکن است گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت بواسطه منافع شخصی مدیریتی و نیاز برای حساب‌آرایی ایجاد شده باشد که می‌تواند در برگیرنده استفاده از اطلاعات نادرست و گمراه‌کننده به منظور ارائه تصویری مناسب از رعایت مسئولیت اجتماعی باشد (گریفن و وبر^{۱۱}، ۲۰۰۶؛ کیم و همکاران^{۱۲}، ۲۰۱۲). در این گونه موارد افشای داوطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت ممکن است تحت تأثیر عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکت قرار گیرد، در حالی که ممکن است اطلاعات بالقوه مورد نیاز عموم کنار گذاشته شود. نگرانی در رابطه با اعتبار افشای داوطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت از آغاز دهه ۱۹۸۰ توجه محققان را به خود جلب نموده است. تعدادی از مطالعات مشاهده کردند که افشای داوطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت همیشه وابسته به عملکرد واقعی مسئولیت اجتماعی

¹ Modigliani and Miller² Blazovich and Smith³ Jo and Harjoto⁴ Dhaliwal et al⁵ El Ghoual et al.⁶ Attig et al.⁷ Holder-Webb et al⁸ Chen et al⁹ Ullmann¹⁰ Griffin and Weber¹¹ Kim et al.,

شرکت نیش (پن من^{۱۲}، ۲۰۰۲). بخشی از مطالعات که بر اعتبار افشای مسئولیت اجتماعی شرکت تمرکز دارند ارتباط بین افشای مسئولیت اجتماعی شرکت و عملکرد واقعی مسئولیت اجتماعی شرکت را بررسی کردند. با بهره بردن از محیط اختیاری اطلاعات برای گزارشگری مسئولیت اجتماعی، افرادی که عملکرد ضعیف تری در اجرای مسئولیت اجتماعی دارند و بیشتر در معرض دید عموم و بررسی قرار دارند اطلاعات مربوط به مسئولیت اجتماعی را به گونه ای افشا می کنند که خود را در زمره فعالان در زمینه مسئولیت اجتماعی نشان دهند (گری و همکاران^{۱۳}، ۱۹۹۵). ارتباط بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی برای واحدهای تجاری که حسابرسی انجام می دهند، می تواند مثبت باشد. در حقیقت مسئولیت اجتماعی بالاتر عموماً منجر به کیفیت بالاتر اطلاعات مالی می شود. به عبارت دیگر تلاش اضافی حسابرسان الزاماً واحد تجاری با کیفیت پایین اطلاعات حسابداری را به واحد با کیفیت بالای اطلاعات تبدیل نمی کند. برخلاف واحد تجاری فاقد مالکیت دولتی، واحد تجاری دارای مالکیت دولت نیاز کمتری برای استفاده از افشای مسئولیت اجتماعی شرکت به منظور حساب آرایی در افزایش ارتباطات سیاسی دارند چرا که آن ها دارای ارتباط نزدیک با دولت هستند و با احتمال بیشتری الزامات دولت در خصوص مسئولیت اجتماعی را رعایت می کنند. بنابراین با توجه به مبانی نظری بیان شده، در این تحقیق، به بررسی تاثیرگذاری مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات پرداخته شده است.

اهداف تحقیق

هدف اصلی این تحقیق به بررسی تعیین تاثیرگذاری مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران . اهداف فرعی به شرح زیر می باشد.

هدف اول: تعیین تاثیرگذاری مالکیت دولتی بر ارتباط بین مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت و کیفیت اطلاعات مالی.

هدف دوم: تعیین تاثیرگذاری مالکیت دولتی بر ارتباط بین افشای مسئولیت اجتماعی تاکتیکی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی.

پیشینه تحقیق

پیشینه داخلی

ماکرانی و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی رابطه میان مسئولیت پذیری اجتماعی و ریسک کاهش قیمت سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. در این پژوهش برای اندازه گیری ریسک کاهش قیمت سهام از مدل هاتن و همکاران (۲۰۰۹)، برای سنجش گزارشگری مسئولیت اجتماعی بعنوان متغیر مستقل از چک لیست برزگر (۱۳۹۳) و جهت آزمون فرضیه از الگوی رگرسیون لجستیک استفاده شده است. نتایج نشان از وجود رابطه ی معناداری بین گزارشگری مسئولیت اجتماعی و ریسک کاهش قیمت سهام دارد. کامیابی و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی تاثیر مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت ها بر عدم تقارن اطلاعاتی (شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران) پرداختند. آنالیز داده ها با استفاده از مدل رگرسیون مقطعی برای ۸۴ شرکت نمونه نشان می دهد که بین مسئولیت اجتماعی شرکت ها و عدم تقارن اطلاعاتی رابطه معناداری وجود ندارد. این نتایج موید این است که عدم تقارن اطلاعاتی و قیمت گذاری سهام تحت تاثیر مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت ها قرار نمی گیرد.

حاجیه و سرفراز (۱۳۹۳) به بررسی رابطه بین مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت ها و هزینه حقوق صاحبان سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته اند. یافته های پژوهش نشان می دهد که مسئولیت پذیری اجتماعی رابطه معکوس و معناداری با هزینه حقوق صاحبان سهام دارد. بنابراین مدیران با افزایش افشاگری در زمینه عملکرد اجتماعی، باعث کاهش در نرخ بازده مورد انتظار سرمایه گذاران (هزینه حقوق صاحبان سهام) شده، و هزینه های تامین مالی کمتری برای شرکت به ارمغان می آورند. به عبارت دیگر اطلاعات مسئولیت پذیری شرکت برای سرمایه گذاران محتوای اطلاعاتی دارد.

کرونر و همکاران (۲۰۱۷) به بررسی گزارشگری داوطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت و حسابرسی صورت های مالی پرداختند. یافته های این مقاله نشان دهنده وجود ارتباط مثبت بین گزارشگری داوطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت و حق الزحمه حسابرسی در چین است. نتایج نشان دهنده این است که واحدهای تجاری در چین از گزارشگری مسئولیت اجتماعی به عنوان ابزاری جهت حسابرسی استفاده می کنند و بنابراین حسابرسان با توجه به ریسک حسابرسی بالاتر و نیاز برای صرف زمان بیشتر حق الزحمه بالاتری را نیز مطالبه می کنند. به علاوه تاثیرات مثبت گزارشگری مسئولیت اجتماعی بر حق الزحمه حسابرسی و مدیریت سود برای واحدهای تجاری با مالکیت دولت قابل

¹² Pattern

¹³ Gray et al

توجه تر است، نشان دهنده این است که واحدهای تجاری غیردولتی قوانین مسئولیت اجتماعی شرکت را به صورت کامل پذیرفته اند و اصولاً از گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت برای ایجاد ظاهری قانونی استفاده می کنند.

جینها و همکاران^{۱۴} (۲۰۱۵) به بررسی آیا مسئولیت اجتماعی شرکت بر عدم تقارن اطلاعاتی تاثیر دارد؟ پرداختند. با بکارگیری نمونه گسترده ای از شرکت های ایالت متحده آمریکا ارتباط معکوسی بین مشارکت در فعالیت های حاوی مسئولیت اجتماعی (CSR) و متغیرهای عدم تقارن اطلاعاتی پس از کنترل برای ویژگی های مختلف شرکت مشاهده شد. به علاوه ارتباط مسئولیت اجتماعی شرکت و عدم تقارن اطلاعاتی در واحدهای تجاری با ریسک بالا به علت تلاش مدیران در راستای ایجاد شهرت تقویت شده است. در نهایت مشاهده شد که مسئولیت اجتماعی شرکت با معیار ریسک شهرت ارتباط معکوس دارد و ارزش پیش بینی شده پایین تر ریسک شهرت با عدم تقارن اطلاعاتی کمتر ارتباط مثبت دارد.

دوگار و همکاران^{۱۵} (۲۰۱۵) به بررسی افشای دواطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت با حق الزحمه حسابرسی پرداختند. وجود ارتباط مثبت افشای دواطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت با حق الزحمه حسابرسی نشان دهنده این است که ارتباط بین افشای دواطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی برای واحدهای تجاری که حق الزحمه حسابرسی بالاتری پرداخت می کنند می تواند مثبت باشد. مطالعات گذشته استدلال می کنند حق الزحمه حسابرسی بالاتر می تواند ناشی از تلاش حسابرسی بیشتر بواسطه وجود ریسک بالاتر اشتباهات با اهمیت در گزارشگری مالی باشد.

سوالات تحقیق

سوال اول: آیا مالکیت دولتی بر ارتباط بین مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت و کیفیت اطلاعات مالی تاثیر معناداری دارد؟
سوال دوم: آیا مالکیت دولتی بر ارتباط بین افشای مسئولیت اجتماعی تاکتیکی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی تاثیر معناداری

دارد؟

فرضیه های تحقیق

فرضیه اول: مالکیت دولتی بر ارتباط بین مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت و کیفیت اطلاعات مالی تاثیر معناداری دارد.
فرضیه دوم: مالکیت دولتی بر ارتباط بین افشای مسئولیت اجتماعی تاکتیکی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی تاثیر معناداری دارد.

جامعه، روش نمونه گیری و حجم نمونه

جامعه آماری شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که از سال ۹۰ تا ۹۶ در بورس اوراق بهادار تهران بوده اند می باشد و شرکت هایی انتخاب می شود که دارای ویژگی های زیر باشد:
۱- داده های مورد نظر این پژوهش برای آنها در دسترس باشد. ۲- جزو شرکت های بیمه و واسطه گری مالی نباشد. ۳- به دلیل افزایش قابلیت مقایسه، دوره ی مالی آن ها منتهی به ۲۹ اسفند باشد. ۴- شرکت طی دوره زمانی تحقیق تغییر سال مالی نداده باشد. با توجه به محدودیت های اعمال شده تعداد ۱۲۹ شرکت در نمونه قرار گرفته است.

قلمرو تحقیق

قلمرو موضوعی: بررسی تاثیرگذاری مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران
قلمرو زمانی: از نظر زمانی دوره زمانی سال های ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۶ در نظر گرفته می شود.
قلمرو مکانی: شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مد نظر است.

¹⁴ Jinhua et al

¹⁵ Doogar et al

روش شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نوع پژوهش های کاربردی و همبستگی^{۱۶} است. هدف مطالعه کنونی تاثیرگذاری مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده است. برای این منظور یکی از مناسب ترین مدل های رگرسیونی که تا حدود زیادی دست یابی به اهداف مطالعه را محقق می سازد انتخاب گردیده است. در مطالعه حاضر از مدل پنل دیتا جهت بررسی روابط میان متغیرها استفاده شده است. تجزیه و تحلیل نهایی نیز به کمک نرم افزار آمار استاتا انجام شده است.

متغیرهای تحقیق

متغیرهای مستقل

در این پژوهش متغیر مستقل مسئولیت اجتماعی تاکتیکی و استراتژیک می باشد که به شرح زیر بیان می گردد.

مسئولیت پذیری اجتماعی استراتژیک شرکتی

۱. بین روابط کارکنان

۲. محیط زیست

۳. ویژگی محصولات

مسئولیت پذیری اجتماعی تاکتیکی شرکتی

۱. مشارکت اجتماعی

مطابق با پژوهش حاجیها و سرفراز (۱۳۹۳)، متغیر مستقل پژوهش حاضر، مسئولیت پذیری اجتماعی است که با توجه به معیارهایی که موسسه آمریکایی معروف به *KLD* که هر ساله سازمان ها را بر اساس معیارهای اجتماعی و زیست محیطی رتبه بندی می کند اندازه گیری شده است. مسئولیت پذیری اجتماعی در این پژوهش دارای چهار بعد می باشد، هر بعد آن دارای نقاط قوت و ضعف مخصوص به خود است. با تفاضل نقاط قوت از نقاط ضعف مربوطه نمره آن بعد به دست می آید. در نهایت با جمع تمام ابعاد فوق یک نمره کلی برای مسئولیت پذیری اجتماعی به دست خواهد آمد. لازم به ذکر است که در صورت وجود هر نقطه ضعف یا نقطه قوت مربوطه، عدد یک و در صورت نبود آن ها عدد صفر در نظر گرفته خواهد شد. اطلاعات لازم برای این متغیرها در گزارش هیئت مدیره شرکت ها افشاء می شود و در تحقیق حاضر برای معرفی هر یک از ابعاد، با توجه به ماهیت افشاگری در ایران، از شاخص های مسئولیت پذیری اجتماعی در ایران و همچنین از گواهی نامه های *ISO ۹۰۰۱* سیستم مدیریت کیفیت، *ISO ۱۴۰۰۱* مدیریت زیست محیطی، *OHSAS ۱۸۰۰۱* استاندارد ایمنی و بهداشت استفاده شده است؛ بنابراین در این تحقیق صرفاً از مدل *KLD* استفاده نشده است بلکه معیارهای مطابق با استاندارد ایران می باشد که همان طور که پیش تر توضیح داده شد در گزارش هیئت مدیره افشاء می شود. مطابق با پژوهش میشر و همکاران (۲۰۱۳)، برای اندازه گیری مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتی از مدل حاضر که مدل عینی و کمی معروفی است استفاده شده است. مدل به صورت زیر می باشد.

$$CSR-S = CSR-COM-S + CSR-EMP-S + CSR-ENV-S + CSR-PRO-S$$

$CSR-S$ = نمره مسئولیت پذیری اجتماعی. در این پژوهش از مجموع چهار معیار، نمره افشای مشارکت

نمره افشای روابط کارکنان، نمره افشای محیط زیست و نمره افشای ویژگی محصولات برای محاسبه نمره مسئولیت اجتماعی شرکت استفاده می گردد.

$CSR-T-S$ = نمره افشای مشارکت اجتماعی که از تفاضل نقاط قوت و نقاط ضعف خاص خود به صورت زیر محاسبه می شود: نمره افشای مشارکت برای شرکت های سهامی با توجه به تحقیق میشر و همکاران (۲۰۱۳) که بیان نمودند شرکت هایی که مالیات پرداخت نمی کنند یا تعطیلی شرکت تاثیر منفی بر شرایط اقتصادی جامعه می گردد را به عنوان نقاط ضعف معرفی می گردد و همچنین کمک خیریه و نوآورانه را به عنوان نقاط مثبت در نظر گرفته شده است که در نتیجه از تفاضل این نقاط قوت از نقاط ضعف، نمره مشارکت اجتماعی محاسبه می گردد.

$$CSR-COM-S = \Sigma Strengths - \Sigma Concerns$$

همین طور می توان نمره های ابعاد دیگر مسئولیت پذیری اجتماعی، همچون:

CSR-EMP- S = نمره افشای روابط کارکنان

نمره روابط کارکنان برای شرکت های سهامی با توجه به تحقیق میسرا و همکاران (۲۰۱۳) که بیان نمودند شرکت هایی که ضعف بهداشت و ایمنی دارند و همچنین کاهش نیروی کار دارند را به عنوان نقاط ضعف معرفی می گردد و همچنین به اشتراک گذاشتن سود نقدی و مزایای بازنشستگی را به عنوان نقاط مثبت در نظر گرفته شده است که در نتیجه از تفاضل این نقاط قوت از نقاط ضعف، نمره روابط کارکنان محاسبه می گردد.

CSR-ENV- S = نمره افشای محیط زیست.

نمره افشای محیط زیست که از تفاضل نقاط قوت و نقاط ضعف خاص خود به صورت زیر محاسبه می شود: نمره افشای محیط زیست برای شرکت های سهامی با توجه به تحقیق میسرا و همکاران (۲۰۱۳) که بیان نمودند شرکت هایی که تولید زباله های خطرناک دارند و همچنین بابت مدیریت ضعیف در مورد زباله ها جریمه ای را پرداخت کرده است را به عنوان نقاط ضعف معرفی می گردد و همچنین انرژی پاک (استفاده از سوخت با آلودگی کمتر) و کنترل آلودگی هوا و کاهش گاز گلخانه ای را به عنوان نقاط مثبت در نظر گرفته شده است که در نتیجه از تفاضل این نقاط قوت از نقاط ضعف، نمره افشای محیط زیست محاسبه می گردد.

CSR-PRO- S = نمره افشای ویژگی محصولات را از طریق مدل ذکر شده در بالا محاسبه کرد.

نمره افشای ویژگی محصولات که از تفاضل نقاط قوت و نقاط ضعف خاص خود به صورت زیر محاسبه می شود: نمره افشای ویژگی محصولات برای شرکت های سهامی با توجه به تحقیق میسرا و همکاران (۲۰۱۳) که بیان نمودند شرکت هایی که جریمه در مورد ایمنی محصول و همچنین تبلیغات منفی پرداخت کرده است را به عنوان نقاط ضعف معرفی می گردد و همچنین اگر شرکت دارای کیفیت محصول و همچنین ایمنی محصول را دارا باشد را به عنوان نقاط مثبت در نظر گرفته شده است که در نتیجه از تفاضل این نقاط قوت از نقاط ضعف، نمره افشای محیط زیست محاسبه می گردد.

با توجه به سوالات نقاط ضعف و قوت هر چهار معیار امتیازات به طور مساوی برای هر معیار ۲ امتیاز قوت و ۲ امتیاز ضعف مشخص گردید.

مطابق با پژوهش میسرا و همکاران (۲۰۱۳)، پاره ای از نقاط قوت و ضعف ابعاد مسئولیت پذیری اجتماعی به طور خلاصه در جدول (۱) ارائه شده است:

جدول (۱): ابعاد مسئولیت پذیری اجتماعی همراه با نقاط قوت و ضعف آن ها

ابعاد مسئولیت اجتماعی	نقاط ضعف	نقاط قوت
مشارکت اجتماعی	۱- اثر منفی اقتصادی (تأثیر منفی بر کیفیت زندگی، تعطیلی کارخانه) ۲- عدم پرداخت مالیات	۱- کمک های خیریه ۲- کمک های نوآورانه (کمک به سازمان های غیرانتفاعی، مشارکت در طرح های عمومی)
جمع نمره میزان افشای مشارکت اجتماعی		
روابط کارکنان	۱- ضعف بهداشت و ایمنی ۲- کاهش نیروی کار	۱- به اشتراک گذاشتن سود نقدی ۲- مزایای بازنشستگی
جمع نمره میزان افشای روابط کارکنان		
محیط زیست	۱- تولید زباله های خطرناک ۲- پرداخت جریمه به دلیل نقض مدیریت زباله	۱- انرژی پاک (استفاده از سوخت با آلودگی کمتر) ۲- کنترل آلودگی هوا و کاهش گاز گلخانه ای
جمع نمره میزان افشای محیط زیست		
ویژگی محصولات	۱- پرداخت جریمه در مورد ایمنی محصول ۲- پرداخت جریمه برای تبلیغات منفی	۱- کیفیت محصول ۲- ایمنی محصول
جمع نمره میزان ویژگی محصولات		
جمع نمره های ابعاد مسئولیت اجتماعی		

متغیرهای وابسته

کیفیت اطلاعات شرکت

با توجه به تحقیق بهار مقدم و همکاران (۱۳۹۷) برای اندازه گیری کیفیت اطلاعات حسابداری، همانند پژوهش فرانسویس و همکاران^{۱۷} (۲۰۰۵) و کروئل و همکاران^{۱۸} (۲۰۱۷)، از معیار قدر مطلق خطای اندازه گیری اقلام تعهدی استفاده شده است. این معیار از قدر مطلق پسماندهای برآوردی مدل دجو و دیچو^{۱۹} (۲۰۰۲) که توسط مک نیکولاس^{۲۰} (۲۰۰۲) تعدیل شده، استخراج می شود. قدر مطلق خطای اندازه گیری اقلام تعهدی مبتنی بر این مدل، میزان انطباق اقلام تعهدی را با جری ان های نقدی گذشته، حال و آینده منعکس می کند و با مبنای حسابداری تعهدی سازگاری بیشتری دارد. مدل دجو و دیچو (۲۰۰۲) به شرح رابطه زیر است.

$$TACC_{it} = \beta_0 1/TA_{it-1} + \beta_1 CFO_{it-1}/TA_{it-1} + \beta_2 CFO_{it}/TA_{it-1} + \beta_3 CFO_{it+1}/TA_{it-1} \\ + \beta_4 \Delta SALE_{it}/TA_{it-1} + \beta_5 PPE_{it-1}/TA_{it-1} + \epsilon_{it}$$

در این مدل داریم :

TAC = معرف اقلام تعهدی جاری است که بر مبنای مدل دجو و دیچو (۲۰۰۲) اندازه گیری می شود

TA_{it-1} = کل دارایی ها شرکت در سال قبل i در سال $t-1$

$\Delta SALE_{it}$ = تغییر در فروش از سال $t-1$ تا سال t

CFO_{it} = نشان دهنده جریان نقدی عملیاتی

PPE_{it} = ناخالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات شرکت i در سال t

ϵ_{it} = پسماندهای برآوردشده مدل در سال t برای شرکت i

معیار به دست آمده از رابطه بالا، قدر مطلق پسماندهای برآورد شده مدل است که به عنوان معیار کیفیت اطلاعات حسابداری اندازه

گیری می گردد (بهار مقدم و همکاران، ۱۳۹۷)

متغیر تعدیلگر

مالکیت دولتی: در مالکیت دولتی شرکت تحت کنترل دولت است و مدیران معمولاً از طریق فرایند سیاسی انتخاب می شوند ترفیع آن ها به جای عملکرد بیشتر بر اساس تعهد آن ها به سیاست های دولت است. برخلاف بنگاه های دولتی، بنگاه های غیر دولتی بر اساس مکانیزم های بازار فعالیت می کنند (طالب نیا و صدیقی کمال، ۱۳۹۴).

که در این پژوهش مالکیت دولتی از میزان درصد سهام شرکت ها که در اختیار دولت می باشند، اندازه گیری می گردد.

$$\text{State ownership} = \text{State ownership} / \text{total stock}$$

" که در آن :

State ownership : مالکیت دولتی

total stock : کل سهام

اطلاعات مالکیت دولتی از یادداشت های انتشار یافته شرکت های سهامی استخراج می گردد.

متغیر کنترل

اندازه شرکت

اندازه شرکت نمایانگر برتری رقابتی است. از آنجایی که سهم بیشتر از بازار نیاز به تولید و فروش بیشتر دارد لذا داشتن منابع مالی کافی و اندازه بزرگ تر می تواند شرکت را در تولید بیشتر و صرف هزینه های تولید و بازاریابی بیشتر یاری کند تا بتواند مزیت های رقابتی ایجاد نماید. از نسبت لگاریتم طبیعی مجموع دارایی ها محاسبه می گردد (لیو و همکاران، ۲۰۱۷).

$$Size_{it} = \text{لگاریتم طبیعی مجموع دارایی ها}$$

¹⁷ Francis et al

¹⁸ Cornell et al

¹⁹ Dechow and Dichev

²⁰ McNichols

سودآوری شرکت:

عبارت است از تقسیم سود خالص بر دارایی های شرکت می باشد (لیو و همکاران، ۲۰۱۷).

$$ROA = \text{Net income} / \text{Assets}$$

Assets: کل دارایی؛ Net income: سود خالص؛ ROA: سودآوری

اهرم مالی:

نسبت بدهی های بلند مدت شرکت به دارایی های آن اندازه گیری می گردد (لیو و همکاران، ۲۰۱۷)

$$\text{Leverage} = \text{liab} / \text{asset}$$

liab: بدهی شرکت؛ asset: دارایی شرکت

اطلاعات اهرم مالی از صورت های مالی انتشار یافته شرکت های سهامی استخراج می گردد.

هزینه مخارج سرمایه ای: از نسبت هزینه مخارج سرمایه ای به کل دارایی های پایان دوره شرکت به دست می آید (لیو و همکاران، ۲۰۱۷).

با توجه به مدل ۱ فرضیه اول و دوم مورد بررسی قرار می گیرد:

مدل (۱)

$$\text{Information quality}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{CSRA}_{it} + \beta_2 \text{CSRT}_{it} + \beta_3 \text{State}_{it} + \beta_4 \text{State}_{it} * \text{CSR}_{it} + \beta_5 \text{State}_{it} * \text{CSR}_{it} + \beta_6 \text{Size}_{it} + \beta_7 \text{Capex}_{it} + \beta_8 \text{Lev}_{it} + \beta_9 \text{ROA}_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن a، عرض از مبدا؛ Information quality_{it}: کیفیت اطلاعات شرکت i در سال t؛ CSR_{it}: مسئولیت اجتماعی

استراتژیک و تاکتیکی شرکت i در سال t؛ Size: اندازه شرکت i در سال t؛ Capex_{it}: هزینه مخارج سرمایه ای شرکت i در سال t؛ Lev

؛ اهرم مالی شرکت i در سال t؛ ROA_{it}: سودآوری شرکت i در سال t؛ State_{it}: مالکیت دولتی شرکت i در سال t؛

نتیجه گیری

آمار توصیفی مجموعه روش هایی است که در گردآوری، منظم کردن و نشان دادن شکل های توزیع متغیرها به کار می رود؛ که شامل

محاسبه میانگین، حداقل، حداکثر، واریانس، میانه و انحراف معیار داده ها است. جدول ۱ توصیف شاخص های مرکزی و پراکندگی متغیرهای

پژوهش را نشان می دهد:

جدول ۲: آماره های توصیفی

متغیر	علامت اختصاری	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
کیفیت اطلاعات	Information quality	۰/۰۲۵	۰/۴۵۷	۰/۱۶۳	۰/۱۹
مسئولیت پذیری اجتماعی تاکتیکی	CSR_tac	۰	۱/۱۲	۰/۵	۰/۳۱
مسئولیت پذیری اجتماعی استراتژیک	CSR	۰	۳/۴۴	۱/۲	۱/۳۴
اندازه شرکت	size	۱۰/۵۰	۱۸/۵۴	۱۳/۶۷	۰/۴۵
اهرم مالی	lev	۰/۰۲	۱/۰۷	۰/۶۸	۰/۳۵
سودآوری	ROA	-۰/۳۸	۰/۶۲	۰/۱۱	۰/۲۱
مالکیت دولتی	State ownership	۰	۰/۷۷	۰/۳۱	۰/۱۲
هزینه مخارج سرمایه ای	Capex	۰/۰۱۲	۰/۱۴	۰/۰۷	۰/۰۸۲

آزمون نرمال بودن

جدول (۳) آزمون نرمال بودن

متغیر	شاپیروویلک	سطح معناداری
جمله خطا مدل اول	۰/۴۲	۰/۶۹۱

تست نرمال بودن متغیرها نشان دهنده نوع آمار مورد استفاده را مشخص می کند. آزمون نرمال بودن نحوه توزیع و پراکندگی داده ها رو مشخص می کند. همان طور که در جدول ۳ مشاهده می شود نتیجه سطح معناداری این آزمون برای تمامی داده ها، بالای ۵ درصد می باشد، بیانگر نرمال بودن این داده ها است. داده های نرمال بودن نحوه توزیع و پراکندگی داده ها رو مشخص می کند.

آزمون F لیمر

جدول (۴) آزمون F لیمر

فرضیه	آزمون آثار	آماره	سطح معناداری	نتیجه آزمون اثرات ثابت
	F	۳۳/۷۴	۰/۰۰۰	

نتایج این آزمون نشان می دهد که مقدار سطح معناداری مدل ها زیر ۵ درصد است. بنابراین فرض H_0 (مدل تلفیقی) تایید نمی شود.

آزمون هاسمن

جدول (۵) آزمون هاسمن

فرضیه	خلاصه آزمون	آماره کای اسکور	معناداری	نتیجه آزمون مدل آثار ثابت
	دوره تصادفی	۲۸/۵۴	۰/۰۰۰	

با توجه به نتایج به دست آمده از روش پنل دیتا برای آزمون فرضیه ها استفاده می گردد.

آزمون نتایج فرضیه ها

جدول (۶) آزمون نتایج فرضیه ها

Information quality _{it} = $\beta_0 + \beta_1 CSRA_{it} + \beta_2 CSRT_{it} + \beta_3 State_{it} + \beta_4 State^* CSRA_{it} + \beta_5 State^* CSRT_{it} + \beta_6 Size_{it} + \beta_7 Capex_{it} + \beta_8 Lev_{it} + \beta_9 ROA_{it} + \epsilon_{it}$				
متغیر	علامت اختصاری	ضریب	آماره t	سطح معنی داری
مسئولیت پذیری اجتماعی استراتژیک	CSRA	۰/۳۰۱	۳/۱۹	۰/۰۰۰
مسئولیت پذیری اجتماعی تاکتیکی	CSRT	۰/۲۶/۰	۲/۴۱	۰/۰۲۷
اندازه شرکت	size	۰/۲۹	۶/۶۵	۰/۰۰۰
اهرم مالی	lev	-۰/۰۱۴	-۲/۲۳	۰/۰۳۹
سودآوری	ROA	۰/۱۱۵	۲/۲۵	۰/۰۳۱
مالکیت دولتی	State ownership	-۰/۱۰۶	-۳/۰۵	۰/۰۰۰
هزینه مخارج سرمایه ای	Capex	-۰/۰۰۷	-۲/۹۷۱	۰/۰۰۵
مالکیت دولتی * مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت	*State ownership CSR	-۰/۱۵۲	-۳/۲۶۴	۰/۰۰۱

مالکیت دولتی * مسئولیت اجتماعی تاکتیکی شرکت		۰/۰۳۲-	۲/۴۲-	۰/۰۲۵
عرض از مبدا	β .	۰/۱۹	۱/۱۷	۰/۲۱
ضریب تعیین		۰/۴۵	آماره F	93/71
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۴۴	سطح معنی داری	۰/۰۰۰

نتایج آزمون فرضیه اول

نتایج جدول ۵ نشان دهنده بهینه بودن مدل برای آزمون فرضیه است. آماره f (۹۳/۷۱) و سطح معناداری (۰/۰۰۰) مؤید معنادار بودن مدل برای آزمون فرضیه است. نتایج آزمون والد ریچ نیز نشان دهنده عدم وجود خودهمبستگی بین جملات اخلاقی است. ضریب تعیین تعدیل شده ۴۴ درصد می باشد. متغیر مسئولیت پذیری اجتماعی استراتژیک به عنوان متغیر مستقل، کیفیت اطلاعات به عنوان متغیر وابسته، متغیر اندازه شرکت، سودآوری، مخارج سرمایه ای و اهرم مالی به عنوان متغیرهای کنترلی در تحقیق شناخته می شوند. متغیر مسئولیت پذیری اجتماعی استراتژیک با توجه به سطح معناداری (۰/۰۰۰) در جدول زیر با متغیر کیفیت اطلاعات رابطه مثبت و مستقیم دارد. بین متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، سودآوری، مخارج سرمایه ای و اهرم مالی با کیفیت اطلاعات رابطه وجود دارد. همچنین در این فرضیه متغیر مالکیت دولتی به عنوان متغیر تعدیلگر می باشد که متغیر مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت در مالکیت دولتی با توجه به سطح معناداری (۰/۰۰۱) در جدول زیر بر متغیر کیفیت اطلاعات مالی تاثیر منفی و معکوس دارد. با توجه به اینکه مالکیت دولتی بر ارتباط بین مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت و کیفیت اطلاعات مالی تاثیر معناداری دارد، فرضیه اول پژوهش مورد تأیید واقع می شود. مفهوم معنی داری در همبستگی این است آیا همبستگی بدست آمده بین دو متغیر را می توان شانس و تصادفی دانست یا واقعا بین دو متغیر همبستگی وجود دارد. این موضوع که عدد بدست آمده معنی دار است یا خیر، از خود عدد بدست آمده با اهمیت تر است. ضریب همبستگی را با R نشان می دهند. با به توان دو رساندن ضریب همبستگی، مقدار ضریب تعیین (R^2) بین دو متغیر بدست می آید. ضریب تعیین نشان می دهد که چند درصد تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیر مستقل تبیین می شود. این ضریب در رگرسیون کاربرد زیادی دارد. که بر اساس نتیجه این فرضیه ضریب تعیین این تحقیق ۰/۴۴ درصد می باشد.

نتایج آزمون فرضیه دوم

متغیر مسئولیت پذیری اجتماعی تاکتیکی به عنوان متغیر مستقل، کیفیت اطلاعات به عنوان متغیر وابسته، متغیر اندازه شرکت، سودآوری، مخارج سرمایه ای و اهرم مالی به عنوان متغیرهای کنترلی در تحقیق شناخته می شوند. متغیر مسئولیت پذیری اجتماعی استراتژیک با توجه به سطح معناداری (۰/۰۲۷) در جدول زیر با متغیر کیفیت اطلاعات رابطه مثبت و مستقیم دارد. بین متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، سودآوری، مخارج سرمایه ای و اهرم مالی با کیفیت اطلاعات رابطه وجود دارد. همچنین در این فرضیه متغیر مالکیت دولتی به عنوان متغیر تعدیلگر می باشد که متغیر مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت در مالکیت دولتی با توجه به سطح معناداری (۰/۰۲۵) در جدول زیر بر متغیر کیفیت اطلاعات مالی تاثیر منفی و معکوس دارد. با توجه به این که مالکیت دولتی بر ارتباط بین مسئولیت اجتماعی تاکتیکی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی تاثیر معناداری دارد، فرضیه دوم پژوهش مورد تأیید واقع می شود.

نتیجه گیری و پیشنهادها

در این تحقیق تاثیر گذاری مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات بررسی شد. بر طبق فرضیات طرح شده انتظار می رود که مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات تاثیر معنادار و همچنین عکس العمل بازار سرمایه را در پی داشته باشد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها با استفاده از اطلاعات مربوط به شرکت های موجود در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۶ نشان می دهد که: طبق فرضیه اول که تاثیر مالکیت دولتی بر ارتباط بین مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت و کیفیت اطلاعات مالی، مورد بررسی قرار گرفته است. که بیانگر تایید این فرضیه می باشد و مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی استراتژیک شرکت و کیفیت اطلاعات مالی تاثیر منفی و معناداری را دارد. طبق فرضیه دوم که تاثیر مالکیت دولتی بر ارتباط بین مسئولیت اجتماعی تاکتیکی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی، مورد بررسی قرار گرفته است. که بیانگر تایید این فرضیه می باشد و مالکیت دولتی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی تاکتیکی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی تاثیر منفی و معناداری را دارد. واحدهای

تجاری با رتبه بندی بهتر در زمینه مسئولیت اجتماعی شرکت دارای انگیزه قوی تری هستند تا گزارشات مالی با کیفیت بالا را حفظ نمایند تا بدین طریق تقاضای سرمایه گذاران را برآورده سازند. و به شهرت بیشتری دست یابند، ریسک دعاوی قضایی را کاهش دهند و در زمینه فعالیتی خود متفاوت باشند. واحدهای تجاری دارای فعالیت های مسئولیت اجتماعی می تواند بیانگر گزارشگری مالی شفاف باشد هرچند که ممکن است مدیران از فعالیت های مسئولیت اجتماعی برای پنهان ساختن رفتارهای مدیریتی سود خود در پشت ظاهر شفاف گزارشگری مالی استفاده نمایند. تا بدین طریق اعتبار شرکت را افزایش داده و دستکاری سود را پنهان سازند. لیز و همکاران (۲۰۱۵) بیان نمود شرکت هایی که در فعالیت های مسئولیت اجتماعی مشارکت نمایند می تواند عدم تقارن اطلاعاتی بین افراد را کاهش می دهد. این نتیجه با یافته های تحقیق گری و همکاران (۲۰۱۷) به بررسی افشای مسئولیت اجتماعی شرکت با حق الزحمه حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی پرداختند، مطابقت دارد. نتیجه این مقاله نشان دهنده وجود ارتباط مثبت بین گزارشگری داوطلبانه مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی می باشد. همچنین متغیر مالکیت دولتی بر رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی شرکت با کیفیت اطلاعات مالی را تعدیل می کند

بنابراین به شرکت ها پیشنهاد می گردد با داشتن الزامات قانونی و افشای الزامی اطلاعات مالی در خصوص مسئولیت اجتماعی شرکت ها و سازمان ها، بتوان به عنوان سازوکارهای موثر جهت گسترش روابط بین واحد تجاری و ذینفعانش تلاش نمود. همچنین سرمایه گذاران در تصمیم گیری ها به ارتباط بین افشای مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی توجه داشته باشند تا بتوانند به سودآوری مناسبی دست یابند. همچنین با توجه به نتیجه فرضیه، به استفاده کنندگان از صورت های مالی و سایر استفاده کنندگان پیشنهاد می گردد که به نقش تاثیرگذار مالکیت دولتی بر رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت اطلاعات مالی توجه کافی داشته باشند. و همچنین هیئت مدیره به میزان کیفیت اطلاعات مالی در شرکت توجه داشته باشند، که این هزینه ها می تواند از ناکارآمدی مدیران باشد. پس سهامداران، به خصوص سهامداران عمده می توانند در این بخش، مدیریت را تحت کنترل در آورند.

منابع و مراجع

- [۱] بهار مقدم، م، جوکار، ح، صالحی، آسفیچی ن، ۱۳۹۷، اثر تعدیل کنندگی نوع مالکیت نهایی شرکتها بر رابطه بین سود سهام تقسیمی و کیفیت سود. مقاله ۳، دوره ۱۰، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۷، صفحه ۶۱-۹۵
- [۲] حاجیهها، ز، سرفراز، ۱۳۹۳، بررسی رابطه بین مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتها و هزینه حقوق صاحبان سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مقاله ۵، دوره ۴، شماره ۲، زمستان، صفحه ۱۰۵-۱۲۳
- [۳] حساس یگانه، ی، برزگر، ق، ۱۳۹۱، مسئولیت اجتماعی شرکت ها سیر تکامل مفاهیم و تعاریف. مجله: حسابدار رسمی. بهار ۱۳۹۱ - شماره ۲۹ - ۱۰ صفحه - از ۲۲ تا ۳۱
- [۴] طالب نیا، ق، صدیقی کمال، ل، ۱۳۹۴، بررسی مقایسه ای تاثیر نوع مالکیت دولتی و خصوصی بر کیفیت سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. نشریه تحقیقات حسابداری و حسابرسی « شماره ۳۴
- [۵] فغانی ماکرانی، خ، حیدری رستمی، ک، امین، و، ۱۳۹۵، بررسی رابطه میان مسئولیت پذیری اجتماعی و ریسک کاهش قیمت سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه گذاری سال پنجم/ شماره نوزدهم/ پائیز
- [۶] کامیابی، ی، شهسواری، م، سلمانی، ر، ۱۳۹۴، بررسی تاثیر مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتها بر عدم تقارن اطلاعاتی (شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران). اطلاعات حسابداری و گزارشگری مالی حسابداری مدیریت
- [7] Attig, N., El Ghouli, S., Guedhami, O., & Suh, S. (2013). Corporate social responsibility and credit Ratings. *Journal of Business Ethics*, 117, 679-694
- [8] Blazovich, J., & Smith, L. (2011). Ethical corporate citizenship: Does it pay? In C. Jeffrey (Ed.), *Research on professional responsibility and ethics in accounting (research on professional responsibility and ethics in accounting (Vol. 15, pp. 127-163)*.
- [9] Cornell, B., Landsman, W., & Stubben, S. (2017). Accounting information, investor sentiment and market pricing. *Journal of Law, Finance, and Accounting*, 2 (2), 325-345.
- [10] Chen, L., Srinidhi, B., Tsang, A., Yu, W., (2016). Audited financial reporting and voluntary disclosure of corporate social responsibility (CSR) reports. *J. Manage. Account. Res.*
- [11] Doogar, R., Sivadasan, P., Solomon, I., (2015). Audit fee residuals: costs or rents? *Rev. Acc. Stud.* 20, 1247-1286
- [12] Dechow, P. M., & Dichev, I. D. (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *Accounting Review*, 77 (1), 35-59.
- [13] Dhaliwal, D., Li, O.Z., Tsang, A.H., and Yang, Y.G., 2011. Voluntary non-financial disclosure and the cost of equity capital: The case of corporate social responsibility reporting, *The Accounting Review*, 86(1): 59-100.
- [14] El Ghouli, S., Guedhami, O., Kwok, C., & Mishra, D. (2011). Does corporate social responsibility affect the cost of capital? *Journal of Banking & Finance*, 35(9), 2388-2406.
- [15] Francis, J., La Fond, R., Olsson, P., & Schipper, K. (2005). The market pricing of accruals quality. *Journal of Accounting and Economics*, 39(2), 295-327.
- [16] Gray, R., Kouhy, R., Lavers, S., (1995). Constructing a database of social and environmental reporting by UK companies. *Account. Audit. Accountab. J.* 8 (2), 78-101.
- [17] Griffin, J., Weber, J., (2006). Industry social analysis: examining the beer industry. *Bus. Soc.* 45 (4), 413-440.
- [18] Holder-Webb, L., Cohen, J., Nath, L., Wood, D., (2008). The supply of corporate social responsibility disclosure among U.S. firms. *J. Bus. Ethics* 84, 497-527.
- [19] Jo, H., & Harjoto, M. (2012). The causal effect of corporate governance on corporate social responsibility. *Journal of Business Ethics*, 106(1), 53-72.

- [20] Jinhua Cui, Hoje Jo, Haejung Na(2015) “Does Corporate Social Responsibility Affect Information Asymmetry?” *Bus Ethics Springer Science+Business Media Dordrecht* 2016
- [21] Modigliani, F., & Miller, M. (1963). Corporate income taxes and the cost of Capital: A correction. *American Economic Review*, 53(3), 433-44
- [22] Kim, Y., Park, M.S., Wier, B., 2012. Is earnings quality associated with corporate social responsibility? *Account. Rev.* 87, 761-796.
- [23] Lys, T., Naughton, J., & Wang, C. (2015). Signaling through corporate accountability accounting. *Journal of Accounting and Economics*, 60(1), 56-72.
- [24] McNichols, M. F. (2002). Discussion of the quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *Accounting Review*, 77 (1), 61-69
- [25] Mishra, S., & Modi, S. (2013). Positive and negative corporate social responsibility, financial leverage, and idiosyncratic risk. *Journal of Business Ethics*, 117, 431-448.
- [26] Penman, S. H., (2002), "Modeling Sustainable Earnings and P/E Ratios with Financial Statement Analysis", working paper, Columbia University, University of California, Berkeley.
- [27] Ullmann, A., (1985). Data in Search of a theory: a critical examination of the relationships among social performance, social disclosure, and economic